HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

התם [א]דקאזיל מיניה ומיניה: **מתני׳** [ב]המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו א)(ובבית) הפתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה עובדי כוכבים וישראלים מותר בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור (א) ב)[ג]עד שישב ומשמר ג)[ג]ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר אע״פ שהוא יוצא ונכנס מותר ר״ש בן אלעזר אומר רשות עובדי כוכבים אחת היא: ד)[ד]המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל להוציא (ב) ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו: **גמ׳** בעיר שכולה עובדי כוכבים נמי [ה]והאיכא רוכלין המחזירין בעיירות אמר שמואל [ו]בעיר שיש לה דלתים ובריח אמר רב יוסף [ז]וחלון כרה״ר דמי [ח]ואשפה כרה״ר דמי [ט]ודיקלא כרה״ר דמי פסיק רישיה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר [י]וחד שרי מאן דאסר למה ליה דסליק התם ומאן דשרי זימנא דאבדה ליה בהמה וסליק לעיוני בתרה: ת״ר [כ]אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומילאהו יין וישראל דר באותה חצר מותר ואף על פי שאין מפתח וחותם בידו

בחצר

דקאזיל מיניה ומיניה. שהולך ומתגלגל הכלי כל שעה ע״י שהוא מגלגלו ומורידו לבור הלכך שלא בחמתו לא דחיישינן דלמא נגע: **מתני׳ המטהר יינו של עובד כוכבים.** שעשאו בכשרות למוכרו לישראל ולא נתן דמים עכשיו לעובד כוכבים עד שימכרנו ונותנו ברשותו של עובד כוכבים: **מותר.** דמירתת ליה עובד כוכבים ולא נגע דאמר דלמא חזו לי הנך ישראל דעברי ברה״ר ומפסידנא ואפילו אין מפתח וחותם (ג) שרי והוא שאין לו כלום על אותו יין כגון שכתב לו התקבלתי ממך כדאמרינן לקמן באידך בבא: **ר״ש בן אלעזר כו׳.** מפרש בגמרא [ע״ב]: **המטהר יינו של עובד כוכבים כו׳ מותר.** אם בית פתוח לרשות הרבים כדפרי׳ לעיל: **אבל אם רוצה כו׳.** שהיין נעשה לו משכון הואיל ויש לו מלוה על היין אסור דלא מירתת דסבר אי חזו לא מפסידנא דכי תבע לי אמינא דידי הוא: **גמ׳ רוכלין.** מוכרין בשמים וישראלים הן עוברין מעיר לעיר ומירתת עובד כוכבים דלמא חזו לי דרך רשות הרבים: **דלתים ובריח.** שאין נכנסין בה אלא ברשות וכ״ע ידעי כי עיילי בה ומצי למיקם עלה הויא שעתא: **וחלון כרה״ר דמי.** אפילו בית פתוח לחצר וחלון פתוח לחצר ברה״ר כנגד פתח הבית כמאן דפתוח לרה״ר דמי. לשון אחר חלון של ישראל פתוח כנגד פתח הבית כרה״ר דמי וכן עיקר: דרך אשפה לעמוד בני אדם עליה: **דיקלא.** דקל של ישראל נגד הפתח ומתיירא העובד כוכבים עכשיו יעלה ליטול פירות ויראני נוגע: **פסיק רישיה.** של דקל ומעתה אין בו פירות: **ומאן דאסר.** מימר אמר עובד כוכבים למה ליה דסליק התם:

התם דקאזיל מיניה ומיניה. פ״ה שהולך ומתגלגל כל שעה ע״י שהוא מגלגלו ומורידו לבור הלכך שלא בחמתו לא דחיישינן דלמא נגע לפי הדומה משמע שרש״י רוצה לומר דמגע עובד כוכבים שלא בכוונה ע״י דבר אחר אסור בשתיה והכא שהכשירוהו בחמתו היינו לפי שלא היה אוחזו בידו אלא סמוך לבור זורקה ומ״מ שלא בחמתו אסור אע״פ שזריקה בזב טהור כיון שהוא סמוך החמירו ביין דלמא נגע וכן פירש רשב״ם בשם רש״י וחלק בין זורק מכנגדו לזורק למרחוק מיהו לא יתכן כדפרישית לעיל (ד):

המטהר יינו של עובד כוכבים. פירוש רש״י במהדורא בתרא כגון שכתב לו התקבלתי דהוה ליה יינו של ישראל וכדקתני סיפא והוי סיפא פירושא דרישא בבית הפתוח לרה״ר ובעיר שישראלים ועובדי כוכבים דרים בה מותר ואע״פ שאין מפתח וחותם ביד ישראל ואע״ג דבגמרא בברייתא בעינן ביינו של ישראל בחצר אחרת שאין ישראל דר באותה חצר מפתח וחותם הכא שאני כיון שפתח פתוח לרה״ר בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור ואף בפתח פתוח כיון שאין כאן מפתח וחותם והקשה ר״ת היכי פריך בגמרא הא איכא רוכלין המחזירין בעיירות וכי מה ידעו הרוכלין שיראו היין בביתו של עובד כוכבים בלא מפתח וחותם שהוא של ישראל שירא העובד כוכבים מהם כי אין לדמות לעיר שישראל ועובדי כוכבים דרים בה שהתיר רש״י כאן אף בלא מפתח וחותם דהתם ירא העובד כוכבים שמא אותו ישראל אמר לישראלים הדרים שם לתת לב על יינו אבל רוכלים עוברים לפי שעה מה ידעו ועוד שמדמה אשפה ודיקלא לפתח פתוח וכי מה סברא היא זו שיניח העובד כוכבים ליגע ביין שהוא אצלו בלא מפתח וחותם מיראת מקרה שישב ישראל הדר בעיר על האשפה או יעלה על הדקל ועוד למאי דמפרש בגמרא אי לת״ק אי לר״ש בן אלעזר דאפילו בעיר שכולה עובדי כוכבים אם הפקידו בבית עובד כוכבים אחר מותר משום דעובד כוכבים אחר מירתת וזה תימה גדולה דכיון שאין שם מפתח וחותם ניחוש פן ינסכנו הנפקד כי אין לומר שהנפקד ירא מן המוכר פן יעליל עליו כי מה חושש המוכר אם ינסכנו הנפקד ועוד מאחר דמיירי בעובד כוכבים שכתב לו התקבלתי ומעתה מה חילוק יש בין עובד כוכבים זה לעובד כוכבים אחר אפי׳ ביד המוכר יינו של ישראל הוא ועוד קשה דמדתני סיפא והלה כותב התקבלתי מכלל דרישא לאו בהכי מיירי לכן נראה לר״ת להעמיד משנתינו ביש מפתח וחותם וכן פרש״י בפירושים ראשונים ובלא כתב לו העובד כוכבים התקבלתי והלכך בעיר שישראל ועובדי כוכבים דרים בה ופתח פתוח לרה״ר אע״פ שהוא יינו של עובד כוכבים מותר כיון דמפתח וחותם בידו שהעובד כוכבים ירא פן יראהו ישראל טורח ומזייף ויגד לישראל שטיהרו ויפסיד (ה) למכור יינו ולא דמי לעובד כוכבים שנמצא בצד הבור של יין דאסירנא ביש לו מלוה עליו דהתם כיון שאין מפתח וחותם סומך על זה שיוכל לנסכו קודם שיראהו שום אדם והשתא ניחא דאף בעיר שכולה עובדי כוכבים כיון שיש מפתח וחותם היה לנו להתיר משום רוכלין שיראוהו טורח ומזייף יבינו שאותו יין של ישראל הוא וכן ירא ממקום דאיכא אשפה ודיקלא כמו בפתח פתוח ואתי נמי שפיר למאן דשרי בגמרא (ו) שהפקידו בבית עובד כוכבים אחר אי לא חיישינן לגומלין דבית עובד כוכבים אחר הוי יינו של ישראל שאין לעובד כוכבים האחר שום דבר על היין וכיון שיש מפתח וחותם אין לחוש שיטרח הנפקד ומזייף אפילו בעיר שכולה עובדי כוכבים יש להתיר והכי אמרינן בברייתא בגמרא יינם של ישראל ברשותו של עובד כוכבים וישראל דר בחצר אחרת מותר והוא שיש מפתח וחותם וחצר אחרת הוי כעיר שכולה עובדי כוכבים כיון שאין פתח פתוח לרה״ר בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור ואע״פ שיש מפתח וחותם בידו ולא יועיל כלום פתח פתוח כדמוקי לה בגמרא בעיר שיש לה דלתים ובריח שאין רוכלים עוברים דרך שם שלא ירגישו דכיון שלא כתב התקבלתי א״כ יינו של עובד כוכבים הוא וכן תניא בגמרא דיין של עובד כוכבים וישראל דר בחצר אחרת אסור לכ״ע אע״פ שיש מפתח וחותם וסיפא דקתני והלה כותב התקבלתי הוי יינו של ישראל הלכך במפתח וחותם שרי אבל בלא מפתח וחותם אין להתיר כיון (ז) שברשות העובד כוכבים דבקל ינסכנו ולא דמי להיא דנמצא בצד הבור שהתרנו באין לו מלוה על היין דהתם איכא תרתי לטיבותא יינו של ישראל וברשות ישראל דרשות ישראל מועיל כמו מפתח וחותם ולהכי מייתי לעיל ראיה מהך כדפרי׳ לעיל והיכא דישראל דר באותה חצר שהיין מונח שם לא שנא ביינו של ישראל לא שנא ביין של עובד כוכבים שרי אף בלא מפתח וחותם כדאמר ליה ר׳ יוחנן לתנא תני אע״פ שאין מפתח וחותם משום דישראל דר באותה חצר חשוב כמו שומר דסגי ביוצא ונכנס כדתנן אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אע״פ שהוא יוצא ונכנס כו׳ וא״ת היאך נוכיח ממתני׳ דיוצא ונכנס סגי לכתחלה אף בלא מפתח וחותם כיון שהעמדנוה ביש מפתח וחותם ובפ״ק דחולין (דף ג. ושם) מייתי לה להתיר אף לכתחלה דקא פריך התם ויוצא ונכנס לכתחלה לא והתנן אין השומר צריך כו׳ ומה ראיה היא זו שאני הכא שיש מפתח וחותם וי״ל דה״פ בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור ט) אף ביש מפתח וחותם ועלה מפרש (ח) אין השומר צריך כו׳ אלא אפילו יוצא ונכנס ומתוך שהעמיד ר״ת כולה שמעתין במפתח וחותם ואפילו הכי מטהר יינו של עובד כוכבים ברשות עובד כוכבים בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור כיון שלא כתב לו התקבלתי מתחלה היה ר״ת רוצה לאסור אותם היינות שקונין העובדי כוכבים מישראל ומוליכין אותם ממקום הזול למקום היוקר ואע״פ שמחתימים אותם חותם בתוך חותם בחבית מלא חשוקים ושולים כפולים מגד זה ומגד זה דהא תנן המטהר יינו של עובד כוכבים כו׳ בעיר שכולה עובדי כוכבים אסור אע״פ שיש מפתח וכיון דקיימא לן כר״א דשרי בחותם אחד אין לנו לחלק בין חותם אחד לחותם בתוך חותם דכי אסרנא חותם אחד נאסר גם שני חותמות ואחרי כן מצא טעם להתיר דדוקא מטהר יינו של עובד כוכבים שלקחו העובד כוכבים בכרמו ולא טרח בו ויבא בקל לזייף אבל הכא כיון שטורח כל כך שלוקח אותו מישראל וגם מחתימו חותם בתוך חותם ונושאו להשתכר בו אין לירא שיטרח ויזייף פן יפסיד טרחו ועל סמך היתר זה שתה יין שהובא מאלניר״א בזה הענין ועוד הארכתי בענין שליחות יין ביד עובד כוכבים לעיל בפרק אין מעמידין (דף לא. ד״ה דאמר ושם: ד״ה השולח):

והאיכא רוכלין. ואע״ג דתקנת עזרא י) לא היתה אלא שיעברו בערי בנות ישראל שלא יתגנו על בעליהן לפי דרכם היו עוברים שם:

וחלון ברשות הרבים דמי. פי׳ בקונטרס ל״א חלון של ישראל פתוח כנגד פתח הבית ואם הבית שהיין בו סגור דליכא למיחש שיכנס (ט) בה העובד כוכבים ואפילו הוא פתוח אין לחוש שיכנס בו ויסגור בעדו דמרתת מישראל שכנגדו כיון שאין העובד כוכבים דר בבית היין ודוקא ביום אבל בלילה אסור:

מסורת הש״ס

א) [נ״ל בבית], ב) [עי׳ תוס׳ ע״ב ד״ה עד], ג) [חולין ג.], ד) [לעיל ס:], ה) גי׳ מהר״מ עד שישב ומשמר ועלה כו׳ אע״פ וכו׳, ו) [ב״ק פב.],

הגהות הב״ח

(א) במשנה אסור (עד שישב ומשמר) תא״מ ונ״ב ס״א עד שיושיב שומר: (ב) שם אינו מניחו כצ״ל ואות ו׳ נמחק: (ג) רש״י ד״ה מותר וכו׳ וחותם בידו שרי: (ד) תוס׳ ד״ה התם וכו׳ כדפרישית לעיל. נ״ב בדף נז בד״ה ה״ג: (ה) ד״ה המטהר וכו׳ ויפסיד מלמכור: (ו) בא״ד בגמרא כשהפקידו: (ז) בא״ד אין להתיר כיון שהוא ברשות: (ח) בא״ד וי״ל דה״פ וכו׳ מפתח וחותם ועלה מפרש. נ״ב פירוש דהשתא דכולה [עובדי כוכבים אסור] אף בשיש מפתח וחותם הא דקתני עד שישב ומשמר בכל גוונא קאמר אף באין מפתח וחותם ועלה מפרש אין השומר כו׳ דאף ביוצא ונכנס מותר אפי׳ אין מפתח וחותם: (ט) ד״ה וחלון וכו׳ שיכנס בו העובד כוכבים אפי׳ הוא:

מוסף רש״י

המטהר יינו של עובד כוכבים. ישראל שדרך ענבים של עכו״ם בהיתר כדי למכרו לישראל ואין נותן מעות לעכו״ם עד שימכרנו לאחר זמן ונותן ברשותו של עכו״ם (לעיל ס:). **והלכה כותב לו התקבלתי.** אם כותב לו העכו״ם התקבלתי ממך מעות, כלומר הריני כאילו קבלתי מעות, שאיני מעכב בידך להוציא יין מרשותי בכל עת שתרצה (שם). **מותר.** אם יש מפתח או חותם ביד ישראל (שם). **זה היה מעשה ביית שאן ואסרו.** דכיון דיש לו מלוה על אותו יין מאי דבעי עביד, אבל מלוה שאינו על אותו יין כמי שאין לו עליו חוב דמי, דקתני רישא הלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר (שם).

הדרן עלך רבי ישמעאל

עין משפט נר מצוה

ק א מיי׳ פי״ב מהל׳ מ״א הלכה ט סמג לאוין קמד טוש״ע י״ד סי׳ קכה סעיף ה:

קא ב ג ד ה ו ז ח ט מיי׳ פי״ג שם הלכה ג ד ה ו ועיין בהשגות סמג לאוין קמח טוש״ע י״ד סי׳ קלא סעיף א:

קב י מיי׳ שם הל׳ ו:

קג כ מיי׳ שם הלכה א סמג שם טוש״ע שם סי׳ קל סעיף ט: